

*До спеціалізованої вченої ради Д.26.732.01
Державного науково-дослідного інституту
Міністерства внутрішніх справ України
01011, м. Київ, пров. Євгена Гуцала, 4а*

ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата юридичних наук, доцента Брателя Сергія Григоровича
на дисертаційну роботу Гришка Олександра Миколайовича
«Адміністративно-правовий статус органів та осіб, які здійснюють
примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Виконавче провадження як завершальна стадія судового процесу набуває особливого значення, оскільки саме під час його здійснення реалізуються й захищаються права, свободи та інтереси осіб. На сьогодні в Україні відбувається реформування системи примусового виконання судових рішень, у зв'язку з чим було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на врегулювання правовідносин у зазначеній сфері. Перехід до комбінованої системи виконавчого провадження обумовив появу нового правового інституту – приватних виконавців, який пині перебуває на стадії становлення, зміна адміністративно-правового регулювання призвела до зміни адміністративно-правового статусу органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів. У зв'язку з цим, актуальність та доцільність проведення дослідження за обраною автором темою не викликає сумнівів.

Напрямок дисертаційного пошуку органічно пов'язаний із правовими напрямами реалізації державної політики, визначеними у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20.05.2015 № 276/2015, Пріоритетних напрямів

розвитку науки і техніки на період до 2020 року, визначених Законом України від 11.07.2001 № 2623-III. Додатково про практичну та наукову актуальність кандидатської дисертації свідчить її взаємозв'язок із науковою програмою – вона виконана згідно з планом науково-дослідних та дослідно-конструкторських (експериментальних) робіт Державного науково-дослідного інституту МВС України за темою «Сучасні тенденції реформування юридичної освіти та науки в Україні» (державний реєстраційний номер 0115U003318), у якій дисертант брав участь як співвиконавець, здійснив теоретичне дослідження адміністративно-правового статусу органів та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, та розробив відповідні пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання відповідних відносин.

Структура рукопису є цілком логічною та послідовною, що дозволило дисертантові всебічно охопити й розкрити предмет дослідження. Зміст дисертації відповідає класичному науковому підходу до викладення матеріалу в роботах такого рівня й дозволяє дійти висновку, що мети роботи досягнуто, поставлені завдання вирішено. Сформульовані об'єкт і предмет дослідження відповідають темі дисертаційної роботи.

Новизна результатів наукового дослідження. Новизна наукових положень дисертаційного дослідження О.М. Гришка полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні монографічних досліджень, у якому комплексно, з урахуванням сучасних методів пізнання, здобутків вітчизняної та зарубіжної правничої науки, європейського й національного законодавства України, розкрито адміністративно-правовий статус органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, і визначено перспективні напрями його вдосконалення.

Заслужують на підтримку пропозиції автора щодо доцільності законодавчого закріплення до кандидатів у приватні виконавці додаткових вимог, а саме високих особистих та ділових якостей; відсутності рішень суду щодо позбавлення права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням

функцій держави або обіймати відповідні посади, скасування «реабілітуючих» строків, по закінченні яких особа, що вчинила дії, які опосередковано свідчать про невідповідність її особистих та моральних якостей стандартам приватних виконавців, може претендувати на здійснення повноважень приватного виконавця.

Надзвичайно корисним є висновок автора про те, що порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності приватних виконавців за їх рішення, дії чи бездіяльність під час здійснення примусового виконання судових рішень та рішень інших органів наразі перебуває на стадії формування й позбавлений чіткості та прозорості, а відсутність низки нормативних актів, розпливчастість у формулюваннях і декларативний характер низки норм Закону України «Про органи та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» призводять до того, що фактично обрання виду стягнення за дисциплінарні проступки приватних виконавців залишається на розсуд Дисциплінарної комісії приватних виконавців.

Не можна не відзначити пропозиції дисертанта щодо узгодження норм українського законодавства з законодавством ЄС, зокрема щодо приведення норм Закону України «Про органи та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів», у відповідність до Рекомендацій Rec (2003)17 щодо примусового виконання та Рекомендацій Rec (2003)16 щодо виконання рішень адміністративних і судових органів у галузі адміністративного права Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам, ухвалених Комітетом Міністрів Ради Європи 09.09.2003.

Переконливою є позиція автора про вдосконалення порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності приватних виконавців за їх рішення, дії чи бездіяльність під час здійснення примусового виконання судових рішень та рішень інших органів, а саме – закріплення у Законі України «Про органи та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» переліку всіх видів діяльності, що є несумісними з діяльністю приватного виконавця; офіційного опублікування Кодексу професійної етики

приватних виконавців, де було б закріплено перелік дисциплінарних проступків, за які приватні виконавці можуть притягуватися до дисциплінарної відповідальності, та визначено, який саме вид стягнення повинен застосовуватися за той чи інший дисциплінарний проступок; закріплення у Статуті Асоціації приватних виконавців переліку обов'язків, які приватний виконавець повинен виконувати як член цієї асоціації, і чітке визначення того, за невиконання яких з цих обов'язків на нього можуть покладатися дисциплінарні стягнення; розроблення та прийняття Положення про Раду приватних виконавців України, у якому чітко визначити питання, щодо яких зазначена Рада може приймати рішення, котрі будуть обов'язковими для виконання приватними виконавцями й невиконання яких спричинить накладення дисциплінарного стягнення на приватного виконавця.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується широтою й розмаїттям опрацьованої джерельної бази, веденням коректної полеміки, аналізом наукових праць вчених у галузі адміністративного права, адміністративного процесу, загальної теорії держави і права, теорії управління, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних учених, законів та підзаконних нормативних актів (як національних, так і ЄС), якими регулюється адміністративно-правовий статус органів та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, нормативно-правових актів ЄС, статистичних матеріалів, офіційної інформації Міністерства юстиції України щодо виконання судових рішень та рішень інших органів, даних Державного реєстру судових рішень, узагальнення судової практики, рішень ЄСПЛ, Конституційного суду України, довідкової літератури, публікацій у періодичних виданнях, навчально-методичних напрацювань.

Достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом до проведеного дослідження, великим та всебічним використанням емпіричного матеріалу.

Наукові висновки, положення та рекомендації, що містяться в дисертації О.М. Гришка, опубліковано в низці робіт. Результати дослідження апробовані дисертантом на науково-практичних конференціях. При цьому як публікації, так і автореферат дисертації з достатньою повнотою висвітлюють положення поданого на захист дослідження.

Крім того, результати дослідження апробовано в науково-дослідній та правотворчій роботі Державного науково-дослідного інституту МВС України.

Дисертантом застосовані загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, які використовуються в юридичній науці: логічний, семантичного аналізу, структурно-функціональний, аналізу й синтезу, порівняльний тощо.

Для роботи характерний логічний стиль викладу матеріалу, смислова завершеність, цілісність та зв'язність. Завдяки вдалому використанню юридичної термінології і фразеології, дослідження відзначається послідовністю, стислістю та чіткістю формулювання висновків.

Ознайомлення з дисертацією, авторефератом та науковими працями дисертанта дозволяє зробити висновок про те, що О.М. Гришко є сумлінним науковцем, вміє логічно викладати та аналізувати теоретичний, практичний і законодавчий матеріал, формулювати виважені та узагальнені висновки, застосовувати різноманітні методи наукового пізнання.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані й викладені в дисертації положення, узагальнення, висновки та рекомендації мають як загальнотеоретичне, так і прикладне значення для розвитку науки адміністративного права та практики застосування відповідних норм і можуть бути використані: у науково-дослідній роботі (як основа для подальшого проведення теоретичного пошуку щодо вирішення проблем, пов'язаних із визначенням адміністративно-правового статусу органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів); у правотворчій роботі (для підготовки та уточнення ряду законодавчих та підзаконних актів, якими врегулюється адміністративно-правовий статус

органів та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів); у навчально-методичному процесі (при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», а також при підготовці навчально-методичних комплексів із указаних дисциплін).

Зауваження щодо форми та змісту дисертації. Надаючи позитивну оцінку дисертаційній роботі О.М. Гришка, слід зазначити, що вона, як і будь-яка наукова творча праця, не позбавлена деяких спірних і суперечливих моментів та неточностей, які в жодному разі не знижуючи загальної схвальної оцінки виконаного дослідження та важливість досягнутих результатів, але ж мають стати предметом обговорення під час захисту.

1. Спірною є позиція автора щодо віднесення до елементів адміністративно-правового статусу органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, статусних принципів їх діяльності, що потребує додаткової аргументації.

2. Надаючи пропозиції щодо адаптації національного законодавства, яке визначає адміністративно-правовий статус органів та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, до законодавства Європейського Союзу, дисертантові доцільно було б приділити увагу також негативному досвіду зарубіжних країн у цій сфері та визначити, від яких саме заходів Україні слід утриматися під час врегулювання цього питання.

3. Досліджуючи вимоги, що пред'являються до кандидатів у державні та приватні виконавці, О.М. Гришко зосереджує увагу на наявності в таких кандидатів юридичної освіти й зазначає, що в Законі України «Про органи та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» необхідно закріпити поняття вищої юридичної освіти. На нашу думку, визначення вищої юридичної освіти повинно міститися в інших нормативних актах, а закріплення цього поняття у зазначеному законі, що пропонує автор, перенавантажуватиме цей документ, при цьому не впливаючи суттєво на врегулювання тих суспільних відносин, які він має врегулювати.

4. Аналізуючи адміністративну відповідальність осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, автор приділяє увагу дослідженню тих правопорушень, що раніше визначені науковцями (В.П. Муакушевим, А.І. Перепелицею, О.В. Негодченком, Т.В. Корняковою, О. Лотинською), як види правопорушень, за скоєння яких можуть притягуватися до адміністративної відповідальності державні виконавці, а саме ст.ст. 184-1, 186 та 212-3 КУпАП. На наш погляд, доцільно було б проаналізувати й інші види правопорушень проти порядку управління, щоб безперечно визначитися з адміністративною відповідальністю приватних та державних виконавців.

Викладені зауваження стосуються головним чином дискусійних питань дослідження або окремих недостатньо чітко викладених положень і тому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Дисертаційне дослідження О.М. Гришка носить змістовний, цілісний характер. Положення дисертації вирізняються новизною як у постановці проблеми, так і в підходах до її вирішення, що обґрунтовуються автором при аналізі складних і важливих завдань, що ставив перед собою дисертант.

Загальний висновок за дисертацією. Дисертаційне дослідження О.М. Гришка «Адміністративно-правовий статус органів та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові, самостійні, науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання для науки адміністративного права, а саме: на основі здобутків вітчизняної та зарубіжної правничої науки, законодавства ЄС, рішень ЄСПЛ, а також чинного законодавства України розкрито сутність та проблеми адміністративно-правового статусу органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів, і визначено перспективні напрями його вдосконалення.

Дисертація О.М. Гришка відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право,

більшість сформульованих автором висновків і рекомендацій є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною і мають не лише теоретичне, а й практичне значення. Автореферат дисертації відтворює основні положення дисертації.

Таким чином, зазначене вище дає підстави вважати, що дисертація Гришка Олександра Миколайовича як за змістом, так і за оформленням відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Т.в.о. директора

навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

С.Г. Братель